

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'ג

ערב שבת קודש
פרשת לך-לך
ז' במרחשוון התשע"ד



יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ז' במרחשוון ה'תשע"ד - י"ד במרחשוון ה'תשע"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ז' במרחשוון	הלי גניבה פרק ז-ט.	הלי טומאת מת פרק ח.	מל"ת רמו. רמג.
ש"ק	ח' במרחשוון	הלי גזילה ואבידה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ט.	מל"ת רמה.
א'	ט' במרחשוון	פרק ד-ו.	פרק י.	מל"ת רמו.
ב'	י' במרחשוון	פרק ז-ט.	פרק יא.	מל"ת רסה.
ג'	י"א במרחשוון	פרק י-יב.	פרק יב.	מל"ת רסו.
ד'	י"ב במרחשוון	פרק יג-טו.	פרק יג.	מ"ע קצד.
ה'	י"ג במרחשוון	פרק טז-יח.	פרק יד.	מל"ת רסט. מ"ע רד.
ו'	י"ד במרחשוון	הלי חובל ומוזיק.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק טו.	מ"ע רלו.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
6.37	6.13.2	12.57	12.27	9.32	6.48	5.51	5.29	4.43	ו', ז' במרחשוון
6.36	6.12.0	12.57	12.27	9.33	6.49	5.51	5.30	4.43	ש"ק, ח' במרחשוון
6.35	6.10.8	12.57	12.27	9.33	6.50	5.52	5.31	4.44	א', ט' במרחשוון
6.34	6.09.6	12.57	12.27	9.33	6.50	5.53	5.31	4.45	ב', י' במרחשוון
6.33	6.08.5	12.56	12.26	9.33	6.51	5.53	5.32	4.45	ג', י"א במרחשוון
6.32	6.07.3	12.56	12.26	9.34	6.52	5.54	5.33	4.46	ד', י"ב במרחשוון
6.31	6.06.2	12.56	12.26	9.34	6.53	5.55	5.34	4.47	ה', י"ג במרחשוון
6.29	6.05.0	12.56	12.26	9.34	6.53	5.55	5.34	4.47	ו', י"ד במרחשוון

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
6:50	5:54	6:48	5:41	6:49	5:51	6:47	5:36	6:50	5:54
6:42	5:46	6:40	5:33	6:41	5:43	6:39	5:28	6:42	5:46

עורך אחראי: לוי יצחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יור"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

לחגור מותניים ולצאת לשליחות!

אברהם ישב בכבודה של מלכות והוצרך להיטלטל בדרכים, ודווקא בזכות זה קיבל את כל הברכות • הוראה נפלאה מחברי הסנהדרין, שהיו 'רופאים ועורכי דין', ועם זאת – חגרו מותניהם והסתובבו בעיירות למצוא את הצריך תיקון, ואם יהודי נכשל הרי זו אשמת הסנהדרין!... • השליחות לכיבוש הארץ כרוכה בעזיבת כל הרצונות וההרגלים – גם כאלה של קדושה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

דברים, ממעטת פריה ורביה וממעטת את הממון וממעטת את השם", מכל מקום, נאמר לאברהם "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך", "הבטיחו על הבנים ועל הממון ועל השם"⁸.

ב. וכיוון שעניין זה מספר הקב"ה בתורה, מלשון הוראה⁹, הרי זו הוראה עבורנו לדעת כיצד צריכים אנו להתנהג:

יכול מישהו לחשוב שמוטב לו לישב בביתו, בעירו, במקום של כבוד – שאז יוכל לפעול יותר בענייני יהדות, בנוגע לעצמו, ובדרך ממילא גם בנוגע לאחרים,

– נדמה לו שהוא "קיסר"... ואין זה לפי כבודו לצאת לדרך ולחזור בעיירות כו', ומה גם שהדבר יידוע לקרוביו, וגם למחותניו, ואז תרד חשיבותו בעיניהם; ומלביש זאת ב"קדושה", באמרו, שכאשר תקטן חשיבותו תקטן גם יכולת השפעתו... –

מה שאין כן כאשר ילך בדרך, אזי הדרך ממעטת פריה ורביה וממעטת את הממון וממעטת את השם.

(8) לך לך יב, ב ובפרש"י.

(9) ראה זח"ג נג, ב. רד"ק לתהלים יט, ח. ועוד.

א. אודות אברהם אבינו, היהודי הראשון, "אחד היה אברהם"¹ – מצינו שהיה מלך, כדאיתא במדרש² על הפסוק³ "עמק המלך", "שהושוו שם כל האומות והמליכו את אברהם עליהם".

ואף-על-פי-כן, אמר ה' אל אברהם "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך וגו' ואגדלה שמך"⁴, וכדאיתא במדרש⁵ "למה היה אברהם אבינו דומה לצלוחית של פלייטון"⁶ (שמן מרקחת ותערובות בשמים?)... מונחת בזוית, ולא היה ריחו נודף (והיינו, שכאשר נמצאת במקום משומר, עטופה ומצוחצחת, אינה ממלאת את תכליתה, לא יודעים מה יכולה לפעול, ומהו הצורך בה), כיוון שהיתה מיטלטלת היה ריחו נודף, כך אמר הקב"ה לאברהם אבינו טלטל עצמך ממקום למקום ושמן מתגדל בעולם". והיינו, שאף-על-פי "שהדרך גורמת לשלשה

(1) יחזקאל לג, כד.

(2) ב"ר פמ"ג, ה. הובא בפרש"י עה"פ לך לך יד, יז.

(3) לך לך שם.

(4) ר"פ לך לך.

(5) ב"ר פל"ט, ב. תנחומא לך לך ג.

(6) כ"ה בתנחומא שם.

(7) פי' עץ יוסף שם.



אָן) - כאשר ישיבוהו ב"מזרח", יכבדוהו ב"עלייה", ועלייה חשובה ("די שענסטע"), אזי יעשה "טובה" להקב"ה ויברך ברכה, אלא גם כשיושב ב"מערב", וכשנמצא ברחוב - "מתאים לו" לעסוק בשליחותו של הקב"ה.

ג. ובעניין זה יש הוראה גם מהנהגת הסנהדרין - כדאיתא בתנא דבי אליהו רבה¹³ ש"היה להם (לחברי הסנהדרין) לילך ולקשור חבלים . . . במותניהם . . . ויחזרו בכל עיירות ישראל . . . וילמדו את ישראל כו":

כדי להתמנות לסנהדרין - צריכים להיות "חכמים ונבונים, מופלגין בחכמת התורה . . . יודעים קצת משאר חכמות כגון רפואות וחשבון ותקופות

ובכן: במה דברים אמורים שההליכה בדרך גורמת היזק - רק כאשר נמצאים תחת שליטת הכוכבים ומזלות; אבל כאשר מדובר אודות יהודי שהולך בשליחותו של הקב"ה - שאז נעשה אצלו על דרך מה שנאמר באברהם¹⁰ "ויוצא אותו החוצה גו", "אמר ליה צא מאצטגנינות שלך שאין מזל לישראל, מאי דעתך דקאי צדק (שהוא מזל שלך) במערב (שהוא מקום מצונן ואין ראוי להוליד), מהדרנא ומוקמינא ליה במזרח" (שהוא מקום חום)¹¹, וזהו "ויאמר הבט (מלמעלה למטה) גו' וספור הכוכבים", להיותך למעלה מהם, ואין לך מה להתחשב בהם - אזי לא זו בלבד שהדרך אינה ממעטת את הבנים והממון והשם, אלא אדרבה כו'.

כדי שיהודי יתגדל ברוחניות או בגשמיות או בשניהם, אין לו ברירה אחרת מלבד מילוי שליחותו של הקב"ה, ולא רק במקום שמתאים לו

ומזלות ואצטגנינות ודרכי המעוננים והקוסמים והמכשפים . . . ושידעו ברוב הלשונות¹⁴. ולכאורה, מהו הצורך בחברי הסנהדרין דווקא שבביל להיות נע ונד ("אָ וואַנדערער") בעיירות ישראל, ללמד אל"ף-בי"ת כו', ולהורות לבני ישראל על דבר שמירת שבת וכיוצא בזה - כיצד יוכל בתפקיד זה להשתמש בכל הידיעות שבזכותם נתמנה לסנהדרין גדולה!?

אף-על-פי-כן אומר בתנא דבי אליהו, שכאשר סנהדרין אינם מתנהגים באופן כזה (לחגור חבלים במותניהם ולחזר בעיירות ישראל כו'), הרי הם אשמים בהריגתם של ישראל!...

והיינו, שכתוצאה מזה שאינם מחזרים בעיירות ישראל ללמד כו', יתכן שבמשך הזמן ימצא יהודי שהם יצטרכו לשפוט אותו משפט מות,

וכפי שמצינו בשעה שהתחילה היהדות בעולם אצל היהודי הראשון, אברהם אבינו - שנצטווה "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", מכל המקומות שבהם ישב בכבודה של מלכות, ולהיטלטל ממדינה למדינה, ולא עוד אלא שמיד בבואו למדינה הראשונה נעשה רעב בארץ¹², ואמרו לו, שבגללו נעשה הרעב... ואף-על-פי-כן, זו היתה הדרך שעלידה נתברך - "והיה ברכה" - בג' הדברים: בנים ממון ושם.

וכן הוא בנוגע לכל אחד ואחד מישראל: כדי שיהודי יתגדל ("ואגדלה גו") - ברוחניות או בגשמיות או בשניהם - אין לו ברירה אחרת מלבד מילוי שליחותו של הקב"ה, ולא רק במקום שמתאים לו ("וואו אים שטייט

(10) לך לך טו, ב ובפרש"י.

(11) שבת קנו, סע"א ואילך (ובפרש"י).

(12) לך לך יב, יו"ד ובפרש"י. ב"ר פ"מ, ב. פרדר"א פכ"ו.

וראה תולדות יצחק (להר"י קארו) עה"פ.

(13) פי"א.

(14) רמב"ם הל' סנהדרין פ"ב ה"א-ו.



הנהגה כזו היא ההנהגה הראויה לישיבה בסנהדרין באופן כזה שממשיכים ומביאים חיים בעולם, ולא להיפך חס־שלום.

ד. וכאמור, כאשר הולכים בשליחותו של הקב"ה באופן ד"לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", - גם כאשר בשביל זה צריכים לעזוב את "ארצך וממולדתך ומבית אביך" דקדושה¹⁸: "ארצך" קאי על הרצונות של קדושה, "מולדתך" קאי על הרגילות שמצד הטבע של נפש אלקית, ו"בית אביך" קאי על הקב"ה, אבינו שבשמים, והיינו, שצריך לעזוב כל עניינים אלה, כדי לילך לדבר עם יהודי שאינו יודע מאומה אודות עניני קדושה, שלכן צריך להתחיל את השיחה עמו מדברים

ואז נקראים הם סנהדרין "חובלנית" (קטלנית)¹⁵ - לא בגלל שלא פסקו את הדין לאשורו, אלא בגלל שהם היו יכולים למנוע שיהודי זה לא יבוא למעמד ומצב שיתחייב משפט מות, אילו היו באים לעירו ומלמדים אותו וכו'¹⁶, ונמצא, שכאשר יהודי עובר עבירה שיש בה איסור לאו - מגיע לסנהדרין מלקות, ואם עובר עבירה חמורה יותר שחייבים עליה מיתה - נקראת הסנהדרין "קטלנית": הם הרגו נפש מישראל!

זוהי ההוראה לכל אחד ואחד:

ישנם החושבים שכדי לשאת חן בעיני החברים, בעיני המחוננים, בעיני בעלת-הבית ("בא די אייגענע בעל-הבית'טע") - צריכים לשבת בראש, וכשיושבים שם צריכים "להתנפח" ("בלאָזן זיך")...

הליכה בדרך מזיקה רק כאשר נמצאים תחת שליטת הכוכבים ומזלות; אבל לא כאשר מדובר אודות יהודי שהולך בשליחותו של הקב"ה

כאלה שאצלו הם "דברים בטלים", ולאחרי זה יוכל להניח עמו תפילין - הנה דווקא עליידי זה נעשה "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך", שזוהי הברכה "על הבנים ועל הממון ועל השם". ואז מתקיים הפסוק "אחד היה אברהם וירש את הארץ", והיינו, שאף-על-פי שבתחילה "אחד היה אברהם", שנקרא "אברם העברי"¹⁹, על שם ש"כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד"²⁰, הנה לאחרי זה "וירש את הארץ", היינו, שהפירות והפעולות שלו מתפשטים עד שכובשים את כל הארץ שנמצא בה.

(מהתועודות י"ג תמוז ה'תשי"ד.
תורת מנחם תשי"ד כרך יב, ע' 97:10)

ומזמן לזמן לומר איזה דבר התעוררות ("זאָגן אַ וואָרט"), שצריכים ללמוד תורה ולקיים מצוות. ועל זה באה ההוראה - כפי שכבר היה לעולמים: בסנהדרין גדולה ישבו לומדים גדולים, שידעו נגלה דתורה ונסתר דתורה, וידעו גם חכמת הרפואה ותורת המשפטים (רופאים ועורכי-דין), וכל שאר החכמות שבעולם שהיו צריכים לידע כדי לפסוק דינים; ואף-על-פי-כן, במה התבטאה עבודתם על-פי דין תורה - לחגור מותניהם בחבלים, ולחזור [לא בירושלים, עליה נאמר¹⁷ "מלאתי משפט", "מלתי כתיב", שהיו בה ארבע מאות ושמונים בתי מדרשות, כמניין "מלתי", אלא] בעיירות ישראל כדי לשמור ולהציל יהודי מאיסור מיתה, איסור כרת, איסור לאו, ואפילו דקדוק קל של דברי סופרים.

18 ראה גם שיחת י"ג תמוז (לקמן ע' 120 ואילך). וש"נ.
19 לך לך יד, יג.
20 ב"ר ספמ"ב.

15 מכות ז, א. רמב"ם שם פ"ד ה"י.
16 ראה לקו"ד ח"ב שכב, א ואילך.
17 ישעי' א, כא. איכ"ר פ"ב, ד.



להפיץ את פנימיות התורה בלי הגבלות

ואז נזכה ל"ונגלה כבוד ה'" בגאולה השלמה

בזוהר סוף פרשתנו איתא: "אמר רבי יוסי, כתיב יִקַּע כשחר אורך וגו'. זמין קב"ה לאכרזא על בנוי ויימא אז יִקַּע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח והלך לפניך צדקך וכבוד ה' יאספך"...
סיום הזוהר בפסוק זה אינו כדי לסיים בדבר טוב בלבד, כי אם סיום בדבר טוב השייך לעניין זה – גילוי הסודות וזין דאורייתא לעתיד לבוא, תמורת היותם עתה בהתכסות והעלם...
ולכן, כאשר נמצאים בסוף ו"אחרית הימים", בסמיכות ממש לגאולה העתידה – אזי צריך להיות הגילוי דפנימיות התורה באופן ד"פוצו מעיינותיך חוצה", בכל מקום ומקום, ובלא כל הגבלות.
דהנה מבואר באיגרת הקודש (סכ"ו) ש"כל חכמת הקבלה הייתה נסתרת בימיהם (של התנאים) ונעלמה מכל תלמידי חכמים, כי אם ליחידי סגולה, ואף גם זאת בהצנע לכת ולא ברבים". אבל מזמנו של האריז"ל – "מותר ומצווה לגלות זאת החכמה", ומדור לדור הולך וגדל ההכרח לגלות את הלימוד דפנימיות התורה, כך שלא זו בלבד ש"מותר ומצווה לגלות", אלא זהו דבר הכי מוכרח...
ויש לקשר עניין זה עם... כללות העבודה ד"ויעקב הלך לדרכו":
כללות העניין ד"אז יִקַּע כשחר אורך גו'" – קשור עם יעקב, כמבואר בסידור (שער הסוכות רנז, ד, ואילך) ש"יעקב הוא אותיות יִקַּע, ועל כן הוא אומר אז יִקַּע כשחר אורך גו'".
וזהו הקשר עם כללות העבודה ד"ויעקב הלך לדרכו" – עבודתו של כל אחד ואחד מישראל ("ויעקב הלך לדרכו") בהפצת המעיינות חוצה באופן ד"אז יִקַּע גו'".

וההוראה מזה – בפשטות:

מכיוון שנמצאים אנו ב"אחרית הימים", ולפי כל הסימנים המבוארים בסיום מסכת סוטה נמצאים אנו בסמיכות ממש לביאת אליהו הנביא זכור לטוב [כסיום מסכת סוטה], "מבשר טוב", מבשר הגאולה העתידה, וכבר כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה – אזי צריכים להוסיף בגילוי פנימיות התורה בכל מקום ומקום, ללא כל הגבלה, "פוצו מעיינותיך חוצה".
ולכל לראש – הפצת היהדות בכללותה, החל מאל"ף ב"ת של יהדות, ובאופן שבזה גופא (באל"ף ב"ת של יהדות) ניתנים גם העניינים הכי נעלים, עד לבחינת "צחצחות" וכל זה – באותיות הכי פשוטות, בהתאם למעמדו ומצבו.

וכאשר מקבלים החלטות טובות בנוגע להתעסקות בהפצת היהדות והמעיינות חוצה... אז יהיה העניין ד"וירא אליו ה'" (כפי שהולכים לקרוא בתפילת מנחה) באופן ד"ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו גו'" בגאולה האמיתית והשלמה עליידי משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש, "מיד הן נגאלין".

(מהתועדות שבת קודש פרשת לך לך, ח' במרחשוון התשד"מ. התועדות תשד"מ, כרך א, עמודים 442-453 – בלתי מוגה)

”מים שאין להם סוף”

התבטאויות נדירות וחביבות מיוחדת הפגין הרבי כלפי הוצאתם לאור של ספרי אור־התורה לצמח־צדק, שיצאו לאור עולם לראשונה מתוך “ביכלעך” – כתיב יד קודש ושל מעתיקים, והיו גנוזים עד אז בספריות • על ההוצאה־לאור ועל המענות של הרבי • רשימה שנייה

“כשהבחנתי במברק, ברגע הראשון חשבתי שמישהו חמד לו לצון. אך אחר כך הצליח הרב גרונר להשיג אותי בטלפון ואמר, כי הרבי מבקש תשובה למברק. אז גם נודע לי שהרבי שלח [במקביל] מברק לדפוס ‘בלשן’, ויתר על כן – הרבי שילם בדואר גם עבור התשובה!... הייתה זו ‘תזכורת’ מיוחדת במינה”.

מים שאין להם סוף

מדוע בחר הרבי להדפיס את מאמרי הצמח צדק בצורה הנוכחית? – ניתן למצוא את התייחסותו של הרבי באגרתו (אגרות־קודש כרך ז”ך עמ’ קלג):

ההוצאה־לאור דמאמרי אדמו”ר הצמח צדק על סדר התורה ותנ”ך, שעל־כל־פנים מרוכזים ענינים על סדר הפסוקים, שמקיל למצוא אותם, ודוקא עתה היתה היכולת להוציאם־לאור וגם בזה הרי הם מים שאין להם סוף במה שכבר הופיע (כ”ו כרכים) נוסף על ההוספות הנלקטים עתה מעוד ביכלעך, ושכנראה גם בהם יש חומר לכמה־זכמה כרכים. גם השגת כתבי־היד לצורך ההדפסה לא הייתה קלה. בקשר לכך יש לציין את ההערה הבאה המופיעה בכמה כרכים (לפעמים בקצרה): “גוף כתב יד קדשו של הצמח־צדק נמצא בבית הספרים הלאומי שבירושלים ת”ו, מספר... וכאן המקום להביע תודתנו להנהלת הספרייה, ובמיוחד להנהלת מחלקת כתבי־היד, בעד המצאת צילום

מתי יבואו הספרים?

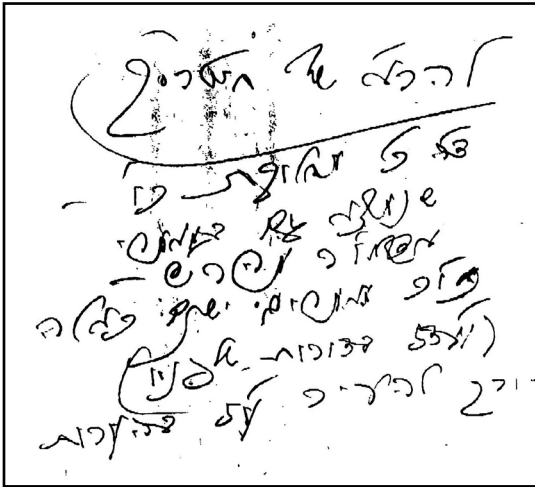
במוצאי שבת־קודש פרשת צו, אור ל”ג ניסן תשמ”ז, בעיצומה של אמירת מאמר ד”ה “ויהי ביום השמיני” (התועדויות תשמ”ז כרך ג’ עמ’ 82) התבטא לפתע הרבי:

זכה דורנו ובו נתגלו ונתפרסמו דרושיו של הצמח צדק בדפוס... לדורות... באופן של “זה אֵלֵי ואנוהו”... חיבור והתאחדות של האדם עם הקב”ה... את הכמיהה והדריכות לקראת גילוי זה של הדפסת הספרים ניתן לראות בעובדה דלקמן: במברק (!) ששלח בז’ מנחם־אב תשל”ה אל הרה”ח ר’ אהרן חיטריק ז”ל (אגרות קודש כרך ל’ עמ’ רסט) שאלו הרבי:

מתי יבואו לכאן הספרים אור התורה שיר השירים כרך שני מוכנים ללמוד בהם... מ. שניאורסאהן לימים סיפר הרב חיטריק את הרקע למברק המיוחד (והדברים נדפסו בתשורה לבר־מצוה של – יבדלחט”א – נכדו):

“בתחילת חודש מנחם אב תשל”ה שהייתי בהרים. כ”ק אדמו”ר ביקש מהמזכירות לברר אצלי בעניין ההדפסה. לא הייתה דרך ליצור עמי קשר, ולאחר שחברי המזכירות נשאלו מספר פעמים על־ידי הרבי ולא הייתה בידם תשובה ברורה – קיבלו הוראה לשגר מברק, ושהשליח ימתין עד שתהיה בידו תשובה!... אולם אני לא שהייתי אז בבית, והמברק הונח ליד הדלת”.

את המשך הסיפור סיפר הרב חיטריק בראיון ל’כפר חב”ד’ (גליון 500 עמ’ 47):



מענה הרבי לרב חיטריק בכתב יד קודש:

"להר"א ש"י חיטריק
ד"ה כל מחלוקת כו' - שנמצא גם במאמרי אדמו"ר מהר"ש -
כו"כ מאמרים ישנם כאלה (ועד"ז בדורות שלפניו) ורק להעיר
ע"ז בהערות."

מהכתב-יד קודש וכן בעד הרשות להשתמש בו ולהדפיסו."

לא שיערתי גודל העניין!...

לימים, כאשר הטיל הרבי על הרב חיטריק את עריכת חוברות - 'ליקוט פירושים לתניא' (שהפכו לכרכים), כתב בין השאר לגבי מאמרי הצמח-צדק ('כפר חב"ד' גליון 500 עמ' 50):

פשוט... שצריך להמשיך עד גמירא (באופן שלא יוגרע כלל מההוצאה לאור דמאמרי הצמח צדק - שגמרם מוכרח בהקדם ככל האפשרי ויקר ונעלה מאוד:

ההוצאה לאור וגם ההקדם. ולא שערתי כלל גודל העניין וערכו וכו'.

ואשרי חלקו שנעשה על ידו).

על תחילת עבודתו בעריכת והכנת ספרי ה'צמח צדק', סיפר לימים הרב חיטריק (הדברים על פי ה'תשורה' הנ"ל):

"עם סיום עבודתי בעריכת המפתח על השו"ת הצ"צ, קיבלתי הוראה להתחיל לסדר את מאמרי הצ"צ לדפוס. זאת בהמשך למה שנדפס עד אז בעבר: אוה"ת (=אור-התורה) על בראשית נדפס כבר דיצ"ב, וכ"ק אדמו"ר התחיל להדפיס על פרשת שמות. אחר כך נוספו על ידי הרי"ל ש"י גרונר פרשיות וארא בא. הכתבי יד שהיו אצל כ"ק עדיין לא היו מסודרים, והיו מונחים בכמה מקומות, כך שלא הייתה זו עבודה קלה לרכז את כולם במקום אחד.

"קיבלתי 'בוך' ויקרא והתחלתי לסדר המאמרים. לא ידעתי איזה מראה מקומות וכו' לציין. דיברתי עם הרב חודקוב אודות זה, ואחרי מספר ימים אמר לי לציין, כמו שכ"ק אדמו"ר ציין למאמרי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, כלומר פסוקים ומאמרי רז"ל.

"באותה תקופה לא היו 'מפתחות' לספרי דא"ח, מלבד לספר התניא ו'ליקוטי תורה', וכל הערה ארכה לי זמן רב לברר. עם זאת, זירז אותי כ"ק אדמו"ר כמה וכמה פעמים לסיים ולהדפיס מה שיש ביד - וחסל.

"כאשר היו העמודים מספר ויקרא מסודרים, קיבלתי את 'בוך' ספר שמות ויקרא, שבחלקו

הוא גוף-כתב-יד קודש הצמח-צדק. בהתאם לכך רצייתי לשנות את מספרי העמודים בספר עליו עבדתי, אולם בבית הדפוס לא רצו מכמה טעמים: האחד [צריכים לזכור שהייתה זו אז עבודת יד ולא "מחשב"] שדבר זה יגרום להרבה טעויות. שנית, זה ייקח עוד זמן רב, והלא כ"ק רצה שיצא לאור בסמוך לחג הפסח תשכ"ד. והג' - הוא מבקש שישלמו לו תוספת שכר עבור הטרחה המיוחדת וכו'. לבסוף הוסכם שיסדרו זאת בתור הוספות בסוף הספר, וזוהי הסיבה שבחומש ויקרא כך א הוסיפו לבסוף עוד מפרשת ויקרא.

"בסופו של דבר יצא ספר זה לאור בחודש תשרי תשכ"ה. ומני אז הפך לסדר, שלפחות פעמיים או ג' בשנה, יצא כרך.

"בשנת תשכ"ג, כאשר נכנסתי פעם במוצאי שבת לרבי למסור דו"ח על העבודה ב'ליקוטי תורה' - התעניין הרבי כמה פרטים בעניין 'אור התורה'. בפעם הבאה, הנה לפני היכנסי לרבי שלחתי [על ידי המזכיר] לפני שבת קודש כמה מאמרים מ'אור התורה' עם שאלות שהיו לי. כשנכנסתי, ענה לי כ"ק על כל שאלותי, ובנוסף הזכיר על עוד כמה עניינים שצריכים להכניס לדפוס."



על סדר היום ובדחפיות

לפ"ז [=לפי זה] לא יעכב וי"ל עכ"פ [=ויוציאו-
לאור על-על-פנים] חלק אחד.
"בעניין מאמר מסוים שנדפס במקום אחר,
שאלתי האם להכניסו בכרך אור-התורה שיר-
השירים, וכ"ק ענה":

באם אפשר לא להדפיסם כאן – (אין לדבר סוף.
וי"ל [=ויש לומר] דגם אין צ"ל [=צריך להיות] כאן) די
שיצין שנמצאים בס' פל' [=בספר פלוני] כו'.
"לפני חג השבועות תשל"ד, צלצלו מהמזכירות
למסור שכ"ק שואל בעניין הדפסת ספר שנתעכב.
כתבתי לכ"ק מכתב עם אמתלאות, ובערב חג
השבועות קבלתי פתק וזה-לשונו":

לכאורה התחלת מכ' [=מכתב] זה כדבעי –
וצפיתי למסקנא בהתאם כפס"ד [=כפסק-דין]
רו"ל המעשה עיקר, "ותיקן" בסיומו שתוצאה
הודאית: (1) הפסק גמור בההו"ל [=בההוצאה-לאור],
(2) פזור נפש ונסיון הכי חזק (אפילו לגדולים יותר)
אינגאנצען ארויס לרה"ר [=לרשות-הרבים] וד"ל
[ודי-למבין].

אולי המבהיל ביותר שאינו רואה הסתירה כלל
ולא עוד אלא שלדעתו על-ידי-זה "הקימותי את
דבר ה'".

לעת"ל [=לעתיד לבוא (להבא)] – יתיעץ בכ"ז
[=בכל זה] עם משפיע דתו"ת [=דתומכית-מימים] –
ויה"ר שסו"ס [=ויהי רצון שסוף סוף] יגיעו ויבוא
לפו"מ [=לפועל ממש].

"יוסיפו... באור תורתו"

בי"ד שבט תשכ"א כותב הרבי למר שז"ר (נשיא
החסיד' עמ' 460):

בהתאם להתחייבותנו לקליימס קונפרנץ
[=ועדת השילומים], השתדלנו להוציא לאור ליום
ההילולא שני הכרכים מכתב-יד הצמח צדק "אור
התורה", היינו אור התורה על ס' [=ספר] שמות – פ'
[=פרשיות] שמות-בא, ורשימות על שיר השירים,
רות, קהלת, ונשלחו לכ' [=לכבודו] בחבילה בפ"ע
[=בפני עצמה].

ושוב, כשנדפס בשנת תשכ"ו הכרך הראשון של
'אור התורה' – במדבר, שיגרו הרבי בידי הרב
עזריאל ועליג סלונים למוסרו במתנה למר שז"ר,
וכתב: "וחזקה שליח עושה שליחותו, ובטח מסר

"זכיתי לקבל הוראות רבות מכ"ק. ברובן היו
בעל פה, כאשר ברוב הפעמים שאלתי את הר"ל
ש' גרונר, כיון שהיה בסוד העניינים, ועל ידו
קיבלתי את כתב-היד. הוא היה שואל את כ"ק
ומעביר לי את מענה קודשו. בסך-הכול זכיתי,
ב"ה, שייצאו על-ידי יותר מארבעים כרכים
ממאמרי הצמח-צדק!

"אבל – מדי פעם בין ספר לספר, קיבלתי גם
כמה וכמה "חלקים" [=ביקורת]. אחדים מהם הנני
מעתיק כאן, וכן צילומים מגוף כתב-יד-קודש.
"בכ"א טבת תשל"ד קיבלתי הוראה על ידי
הרב חודקוב, ועל פיה כתבתי לכ"ק: 'היום מסר
לי הרה"ח חודקוב ש' דברי כ"ק בעניין להוציא
ב' ספרים הקשורים לכ"ק אדמו"ר הצ"צ'. כ"ק
הקיף את התיבות "הקשורים לכ"ק אדמו"ר הצ"צ"
והוסיף:

מהסידרה אשר עה"ת [=על התורה] שלזה
קדימה לכל שה"ו [=שהרי זה] מעין השלמות
ושלימות דיותר מעשרים כרכים שכבר הוצאו-לאור
וק"ל [=וקל להבין] – וכל זירוה יש גם נחוץ וכו' וכו'.

"העבודה הרצופה, שעות על גבי שעות, ימים
ולילות, הינה מייגעת במיוחד, כאשר לא רואים
תוצאות מהירות. משום כך התפנית בשלב מסוים
לסדר בדפוס עניין מסוים שכ"ק הורה לי בעבר
לפני זמן, ושלחתי ממנו דוגמה לרבי. ביום ה' שבט
תשל"ד קיבלתי מענה וזה-לשונו":

הנ"ל – עוד חזון למועד. העומד ע"ס [=על סדר]
היום ובדחפיות – מאמרי הצמח-צדק וכאמרי זה
כו"כ [כמה וכמה] פעמים, (ובזמן שאא"פ [=שאי-
אפשר] לנצל להנ"ל – ההמשך בתניא כבפ"א
[=כבפרק א]).

"עד שנת תשל"ד יצאו יותר מעשרים כרכים,
והייתה שאלה איזה כרך להוציא. בזמן ההוא
עסקתי בסידור מאמרים על נ"ך ושיר-השירים,
ומכמה סיבות נמשכה הכנת 'אור התורה' על שיר
השירים זמן רב.

"בקשר לכך קבלתי הוראה להדפיס כל מה
שיש לי בכרך אחד. בתגובה לכך כתבתי, שהכנתי
כרך אחד שמחזיק שע"ב עמודים, ואם אכניס את
כל שיר-השירים בכרך אחד יהיה זה ספר של יותר
משמונה מאות עמודים. על כך ענה הרבי":



ענין הברכות, [דרוש ארוך מאדמו"ר הזקן, בתוספת הערות הגהות ומ"מ [=מראי מקומות] וקיצורים מאדמו"ר הצמח צדק]. ותקותי שגם הספר יגיע למר בעתו ובזמנו.

בשנת תש"ג נדפסה בט' אדר מהדורה חדשה של אור התורה מספר מגילת אסתר, ובהקדמה נכתב כי ההוצאות הקודמות אזלו מן השוק, ובינתיים הגיעו כתבי"ד נוספים גם מגוף כתב יד קודש, ועל כן מדפיסים מהדורה חדשה.

הערה נדירה ניתנה שם בשולי-הגליון: "כדי שלא לעכב ההדפסה, סמוך לימי הפורים משנת "ניסים" – באו המ"מ [=המראי מקומות] רק לחלק ובקיצור".

כאשר הופיע הספר לראשונה בשנת תשכ"ט, שיגר אותו הרבי למד שז"ר (אגרות-קודש כרך זה עמ' רנו) וכתב בנושא:

בהמשך לסיום מכתבי זה, נשלח לכ' בפ"ע [=לכבודו בפני עצמו] מה שהדפסנו בפעם הראשונה מכתב"ד מתורת אדמו"ר הצמח צדק על מגילת אסתר. ודבר בעתו מה טוב... גם סיום המגילה ושישלטו היהודים כו' נפל פחד היהודים עליהם... גם לסופר אליעזר שטיינמן כותב הרבי (אגרות-קודש כרך זה עמ' ק):

בהזמנות זו בקשתי לשלוח לכ' [=לכבודו] דבר בעתו מה שהדפסנו לראשונה מכת"י [=מכתב"ד] אדמו"ר הצמח צדק על מגילת אסתר שתקותי שיקבל עוד לפני ימי הפורים הבעל"ט [=הבאים עלינו לטובה].

מעין החידוש של משיח

מתאים לחתום רשימה זו בדברים הבאים מתוך אותו מאמר בו פתחנו:

נקודת עבודתו של אדמו"ר הצמח צדק היא מעין החידוש דמשיח-צדקנו... עניינו של הצמח-צדק הוא ענין מוח הדעת... חיבור נגלה ופנימיות התורה, עד שעושה מהם ענין אחד ממש בגלוי... תוכן ענין הנ"ל המשכת עתיקא קדישא למטה...

גם הספר לאדמו"ר הצמח צדק אשר זה עתה יצא לאור" (אגרות-קודש כרך זה עמ' קנח).

בי"א ניסן תשכ"ח (אגרות-קודש כרך זה עמ' קכז) כותב הרבי למד שז"ר:

בפ"ע [בפני עצמו] נשלח מתורת אדמו"ר הצמח צדק אשר הו"ל [=הוצא-לאור] [בפעם הראשונה מכתב"ד] בקשר עם יום ההילולא שלו [לי"ג ניסן תשכ"ח – יום ההילולא וק"ב שנה להסתלקות שלון]. יום קודם לכן כתב הרבי לוועד הנהלת בית הכנסת צמח צדק בירושלים העתיקה (שם עמ' קכו):

בקשר עם יום ההילולא שלו י"ג ניסן, אשר בשנה זו ק"ב שנה להסתלקות הילולא שלו, יוסיפו על לימודם... הן בלימוד הנגלה והן בלימוד החסידות, ובפרט באור תורתו אשר הופיע עתה לראשונה מכתב"ד ונשלח בפ"ע [=בפני עצמו].

בר"ח אלול תשכ"ח, נדפס הספר 'ביאורי הזהר' מהצמח צדק, כרך א – כך לפי ה'פתח דבר', אלא שלפועל התעכבה הכריכה. בהתאם לכך, כאשר ביקש הרבי בשלהי חודש מרחשון תשכ"ט (אגרות-קודש כרך זה עמ' כג) לשגר את הספר –

מה שהו"ל [=שהוצא לאור] ימים אלו מתורת אדמו"ר הצמח צדק, דא"ח – נגלה ונסתר דתורה גם יחד – אשר במאמרי הצמח צדק רואים איחוד זה בגלוי יותר מאשר במאמרי רבותינו נשיאינו לפניו ולאחריו –

הוא מתנצל כי "לצערי לא נגמרה הכריכה ולכן נשלחו הגליונות כמו שהם"...

בכ"ב חשון תש"ל ('נשיא וחסידי' עמ' 514) כותב הרבי למד שז"ר:

נ"ב [=נכתב בצידו], בקשתי וזרתי לגמור ולהוציא לאור מדרושי ורשימות אדמו"ר הצ"צ [=הצמח צדק] מכתבי יד על ספר בראשית, בהוספה על הנדפסים מכבר. וזה יצא לראשונה עלפ"י [=פרשת] בראשית ונח. זירוז למען יגיע ליד מר ליום הולדתו ותהי"ה [ה] זה תשורה ושי מתושבי כפר חב"ד הם ובניהם ובנותיהם שליט"א, וגם שי משל. ובמיוחד אשר אחד הדרושים הוא ד"ה [=חיבור המתחיל] להבין

פרשת לך-לך

כ"ק אדמו"ר מהור"צ סיפר:

בהיותי ילד נכנסתי פעם בשבת לך-לך, בבוקר לפני התפילה, לחדר אבי (הרבי הרש"ב נ"ע), ומצאתיו 'עובר' על פרשת השבוע ('שניים מקרא ואחד תרגום'). הוא היה שרוי במצב־רוח מרומם ובה בשעה זלגו מעיניו דמעות. עמדתי נרעש, בלא שיכולתי להבין כיצד אפשרי מצב־רוח מרומם יחד עם דמעות, אך לא העזתי לשאלו על כך. רק במוצאי שבת, כשנכנסתי כדרכי לאבי, אזרתי עוז ושאלתיו לפרש הדבר.

אבא ענה: אלה דמעות של שמחה. ומיד הוסיף והסביר: רבינו הזקן אמר ש'צריכים לחיות עם הזמן', זאת אומרת שיש לחיות עם פרשת השבוע ועם פרשת היום של השבוע. פרשת בראשית היא פרשה שמחה בעיקרה – הקב"ה ברא את העולמות והנבראים, והיה שבע־צון, כפי שנאמר "וירא אלוקים כי טוב"; אולם סוף הפרשה אינו נעים כל כך.

פרשת נח, פרשת המבול, היא פרשה עצובה; אבל סוף הפרשה שמח – במזל־טוב נולד אברהם אבינו! פרשת לך-לך היא פרשה של שמחה אמיתית. בכל יום ויום מהשבוע חיים עם אברהם אבינו – הראשון שמסר את נפשו לפרסם אלוקות בעולם, ומסירות־נפש זו על התורה ומצוותיה הנחיל אברהם אבינו בירושה לכל־ישראל.

(ספר־השיחות תש"ב, עמ' 29-30)

* * *

שמה של פרשתנו מורה על הליכה מחיל אל חיל. ונשאלת השאלה: הרי בפרשה מסופר על מאורעות שהם בגדר ירידה – ירידת אברהם למצרים ולקחת שרה לבית פרעה! אלא ירידת אברהם למצרים גרמה לגלות מצרים; ועלייתו ממצרים, במקנה בכסף ובזהב, סללה את הדרך לגאולה ממצרים, ברכוש גדול. כך גם לקחת שרה לבית פרעה הביאה לכך שבגלות מצרים לא משלו המצרים בנשיי־ישראל, כשם שפרעה לא משל בשרה בהיותה בביתו. מובן אפוא שבפנימיות העניינים יש בירידה זו משום התחלת העלייה, שהרי מטרתה ותכליתה היא העלייה שבאה לאחריה.

(ליקוטי שיחות כרך ה עמ' 58)

ולאברם היטיב בעבורה (יב,טז)

רז"ל אמרו (פרש"י בראשית כד, טז) שבזכות שרה הייתה הברכה מצויה בעיסה. זהו "היטיב בעבורה": 'עבור' הוא תבואה, כמו "ויאכלו מְעֻבֵר הארץ" (יהושע ה). "היטיב בעבורה" פירושו, שהייתה ברכה מצויה בעיסה (בתבואה).

(ליקוטי לויצחק עמ' שעז)

ולאברם היטיב בעבורה (יב,טז)

לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו, שנאמר, ולאברם היטיב בעבורה. והיינו דאמר להו רבא לבני מחוזא – אוקירו לנשייכו כי היכי דתתענתו (=כבדו את נשותיכם כדי שתתעשרו. בבא־מציעא נט).



דבר זה, שעל אדם לכבד את אשתו כדי שיתעשר, נאמר על-ידי רבא. רבא הוא מבחינת 'אברם', כמובא בכתבי האר"י ז"ל ש'אברם' הוא אותיות 'מרבא'. לכן דווקא הוא אמר שעל אדם להוקיר את אשתו בשביל שיתעשר, בדיוק כפי שהיה אצל אברהם. רמז נוסף לקשר שבין רבא לאברם – רבא היה גר במחוזא, ובאברהם נאמר (לקמן טו) "היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר".
זאת ועוד: "מחזה" בריבוע עולה ר"ג ובגימטרייה – רבא (203).

(ליקוטי לוי'צחק עמ' שעז)

ואנשי סדום רעים (יג,ג)

ורבותינו למדו מכאן – ושם רשעים ירקב (רש"י)

"ושם רשעים ירקב" הוא מקרא מלא במשלי (י). מדוע אפוא הוצרכו רבותינו ללמוד זאת גם מפסוק זה? אלא מהפסוק במשלי (מצד עצמו) לומדים רק שיש להימנע מהזכרת שם רשעים, וכך ישתכח השם מעצמו (ראה רש"י במשלי שם). ואילו מהפסוק דנן אנו למדים, שכאשר מזכירים את שמם של הרשעים (כאשר יש בכך צורך) – יש לגנותם ולהכתירם בתארי גנאי.

(ליקוטי שיחות כרך ה עמ' 42)

והנשאים הרה נסו (יד,י)

להר נסו, הרה כמו להר, כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה ה"א בסופה (רש"י)

בריש פרשתנו (וכן בסוף פרשת נח) נאמר "ארצה כנען" ואין רש"י מפרש שם שהאות 'ה' בסוף מילה היא במקום 'ל' בתחילתה, וזאת לפי שהדבר ידוע ומוכן מעצמו. מדוע, אפוא, דווקא כאן מוצא רש"י לנכון לפרש זאת?

אלא: בפסוק דנן היה אפשר לכאורה לצרף את תיבת "הרה" לתיבת "הנשאים" ולא לתיבת "נסו", ואז היה פירוש הכתוב: "והנשאים הרה – נסו" (כלומר, אותם שנותרו בהר, ברחו על נפשם). לפיכך מבאר רש"י שהפירוש הנכון הוא כי הנשאים ברחו אל ההר.

(ליקוטי שיחות כרך י, עמ' 46)

אם מחוט ועד שרוך נעל (יד,כג)

בגמרא (סוטה יז) נאמר שבזכות אמירת אברהם "ועד שרוך נעל" זכו בניו לרצועה של תפילין (שרוך היינו רצועה). במדרש (רבה) כתוב, שבשכר זה נתן הקב"ה לישראל מצוות נעל דחליצה. ויש להמתק ולקשר הדברים: תפילין ומנעלים שייכים זה לזה, וכמאמר רז"ל (שבת סא) "כתפילין, כך מנעלין: מה תפילין בשמאל, אף מנעלין בשמאל".

(ליקוטי לוי'צחק בראשית עמ' צו)

להחדיר התורה בכל בית, בחיות ובשמחה

המשמעות של ז' בחשוון בזמננו

בהליכת בני־ישראל מארץ־ישראל לחוץ־לארץ, בחזרתם מהעלייה לרגל, היה החילוק – שכל זמן שהיו עדיין בארץ־ישראל, הנה אף שכבר עברו כמה ימים מאז שיצאו מבית־המקדש, היו נתונים עדיין תחת הרושם של הקדושה והשמחה שהיתה בבית־המקדש, ואילו כאשר עברו את הגבול מארץ־ישראל לחוץ־לארץ, התחיל מעמד ומצב של חולין ("וואכעדיקייט").

ונמצא, שז' חשוון, שבו היו יוצאים מארץ־ישראל לחוץ־לארץ, הוא יום אחד שכולל את הקדושה והחביבות של העלייה לרגל יחד עם החולין של ימי החול, ותפקידו לחבר את העלייה לרגל עם ימי החולין, דהיינו, להמשיך את הקדושה והשמחה שהיתה בבית־המקדש גם לאחרי שכל אחד חוזר לביתו ועוסק בענייני החולין, שכן, אצל בני־ישראל גם ענייני החולין אינם חול לגמרי, וגם בהם צריך להמשיך את כל העניינים שספגו וקלטו בבית־המקדש.

וזהו גם המשמעות של ז' חשוון בזמננו זה:

גם כיום מזכיר ז' חשוון שבזמן שבית־המקדש היה קיים – שאז היו עולים לרגל לארץ־ישראל לקראת שמחת־תורה – היה נמשך עניין שמחת־תורה ועניין העלייה לרגל עד ז' חשוון. ועניין זה צריך כל אחד להמשיך בימות החול, והיינו, שגם כאשר מדובר אודות אנשי־עסקים ("ביזנעס־לייט") שעוסקים בענייני חולין, צריך להיות ניכר החילוק שמסחר זה מתנהל עלידי יהודי שזה עתה חזר מבית־המקדש, והביא עמו את החיות וההתלהבות שקיבל בבית־המקדש.

[...] והנה, בבית־המקדש עצמו היה המקום המקודש ביותר – קודש־הקדשים, שקדושתו התבטאה בהיותו המקום שבו עמד הארון, שתכליתו ומטרתו ליתן בו את הלוחות שעליהם היו חקוקים עשרת הדברות, ובצדו היה מונח ספר־תורה (כדברי הגמרא במסכת בבא־בבא). וכמו־כן גם עתה – שהקדושה של בית־המקדש שלנו היא הלוחות והתורה, שנשארה בשלימותה גם עתה.

ומזה מובן שביום ז' חשוון צריכים לקחת את הרושם של שמחת־תורה שזוהי השמחה שבני־ישראל שמחים עם הלוחות והתורה, ולהמשיך זאת על יום ח' חשוון, באופן שהדבר ישפיע עליו לחזק ולהרחיב את ענייני התורה גם בחוץ־לארץ, בכל מקום ובכל מצב שיכולים לפעול בו. וזהו התפקיד של כל הישיבות, וישיבת תומכי־תמימים בפרט – להחדיר את התורה, מתוך חיות ושמחה, בכל בית יהודי, ובאופן שיאיר לא רק בשעה שלומדים תורה, אלא גם בשעות שלאחרי זה שבהם עוסקים בענייני חולין. ועניין זה צריך להיעשות מתוך הרושם וההתעוררות שלוקחים מהעלייה לרגל, ומהיום־טוב שממנו באים אנו זה עתה.

(משיחת מוצאי ז' בחשוון ה'תשכ"ב – בלתי מוגה. תורת מנחם חלק ל"ב, עמ' 184)

השכמה בשבת / רבש"ע ביו"ט / לעילא ולעילא

מדות הרחמים... שכאו"א מישראל מבקש על עצמו: "ויתקיים בנו מקרא שכתוב..." פסוק שמתאר גודל מעלתו של משיח צדקנו".

משמע מהלשון, שהבקשה 'רבש"ע' נאמרת גם כשחל יו"ט בשבת, שא"א אז את הי"ג מדות. ולכאורה אינו נהוג כלל בין אנ"ש, שכשאין אומרים יגמה"ר מדלגין גם את הרבש"ע, וכמ"ש בסידור הרב ראסקין (עמ' רצט הערה 72).

השיחות הללו מעובדות (ומסודרות לפי סדר מסוים בקשר לאושפיזין וכו'), ובשיחות קדש' בלה"ק (תשנ"ב ח"א, שיחת ליל הו"ר, עמ' 169) אין משמעות כזו. ואולי ניתן לבדוק בהקלטות ולשמוע האומנם יש שם משמעות כזו, שהרי זו הנהגה הנוגעת לרבים.

לעילא ולעילא

בשער הכולל⁵ כתב: "הג"ה כ"ק [בעשי"ת ולעילא מיותר], הגם שבשו"ע סי' תקפ"ב כתב [אדה"ז] בשם המג"א, שבכל הקדישים מר"ה עד יו"כ אומרים 'לעילא ולעילא מכל', אבל בסידור החליט שלא לחלק בין עשי"ת לכל השנה. וכן כתוב בסדר היום, שלא להוסיף תיבת 'לעילא', וכן במשנת חסידים ובסידור ר' יעקב קאפיל לא נמצא ההוספה הזאת (ועיין לעיל פרק א' שיש לנהוג כהסידור. גם הנוהגין להוסיף בקדיש דנעילה 'לעילא', אין לזה שום שורש). עכ"ל.

(5) פ"ד ס"ט.

(6) סעיף טז.

השכמה ביום ש"ק

בשולחן ערוך אדה"ז¹ כתב: "בשבת צריך להקדים לבוא לבית הכנסת יותר מביום טוב, כמ"ש בסי' תקכ"ט², ומכל מקום נוהגים לאחר יותר מבחול, משום השינה שהיא עונג שבת...".

ברם, באגרות קודש כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע לאחד החסידים³, כתב: "בטח ידעת, כי קדוש יום השבת לאנ"ש שי', לקום בבוקר קודם יותר מימות החול, ולהתעסק בתפילה...".

ומסתמא העניין שייך לא רק לשלילת השינה כפשוטה ביום הש"ק⁴, אלא בעיקר לחשיבות כל גנע מיום הש"ק, ובפרט בקשר ללימוד חסידות, עבודת התפילה וההכנה לזה.

'רבש"ע' בפתחת הארון ביו"ט

בהתוועדויות תשנ"ב ח"א עמ' 109, כתוב: "...פלא הכי גדול בכל יו"ט, בעת פתיחת הארון (וכשחל בחול - לאחר ההקדמה דאמירת י"ג

(1) סי' רפא ס"א.

(2) ס"ח: "ביו"ט שחרית מאחרין מעט לבוא לבית הכנסת, כדי שיכינו מקצת צרכי הסעודה קודם הליכה לבית הכנסת...". ובסעיף ט: "עכשיו בזמן הזה שמאריכים בפיזטים... ימהרו לבוא לבית הכנסת כמו בשאר ימות השנה".

(3) כרך יג עמ' עא.

(4) ראה 'קיצור הלכות' במילואים עמ' פז. וראה בס' המלך במסיבו ח"א עמ' רמג הע' 11. ולהעיר שלא נזכרה הסתייגות זאת כלל בלקוטי שיחות (ח"ב עמ' 254 הע' 50) שהובא בקיצור הלכות שם. ועיין גם בשיחת ש"פ מטו"מ תשל"ה (שיחות קודש ח"ב עמ' 332).



יעב"ץ¹⁴, שערי תשובה¹⁵ ומשנה ברורה¹⁶.
הגורסים ללא וא"ו: ליקוטי הפרד"ס מרש"י¹⁷,
שבלי הלקט¹⁸, מטה אפרים¹⁹ בשם שו"ת תשובה
מאהבה²⁰, סידור 'עבודת ישראל'²¹, קיצור שו"ע²²
וערוך השלח²³.

כתב שנוהגים רק לכוון בתיבת 'אמן' להשלים כ"ח תיבות).

(14) הוצאת אשכול, במקומות רבים בתפילת שחרית.

(15) נו ס"ק ב.

(16) ס"י נו ס"ק ב וס"י תקפ"ב ס"ק טז.

(17) יב.ב.

(18) ענין תפלה ס"י ח.

(19) ס"י תקפ"ב ס"א.

(20) ח"ב ס"י רעג "שבכל הנוסחאות הישנות הוא בלא וא"ו", וראה
בהערה הבאה.

(21) עמ' 130. שם הביא מתרגום אונקלוס על הפסוק (דברים
כח, מג) "למעלה מעלה" – "לעילא לעילא", וכן ממחזור רומא לכל
הקדישים של כל השנה.

(22) ס"י קכט ס"א (אך במסגרת השלחן שם מביא משו"ע אדה"ז
וסדר היום שכתבו בוא"ו).

(23) ס"י תקפ"ב ס"ח (ובטעות כתב זאת בס"י נו ס"ו – בוא"ו).

אמנם בלוח 'היום יום'⁷, בס' המנהגים⁸ ובמחזור
השלם כתבו, על פי הוראת רבותינו, שבקדיש
בתפילת נעילה אומרים: "לעילא ולעילא מכל
ברכתא".

ואציין מה שמצאתי לעת-עתה בקשר לחילוקי
הנוסחאות, דלדידן⁹ אומרים: "לעילא ולעילא"
בוא"ו, ואחרים אומרים: "לעילא לעילא", בלא
וא"ו.

הגורסים בוא"ו כמנהגנו: 'מהרי"ל' – מנהגים¹⁰,
שושן סודות¹¹, עמק המלך¹², סדר היום¹³, סידור

(7) י' תשרי.

(8) עמ' 59.

(9) בשו"ע אדה"ז שם במהדורה החדשה, נוספה הוא"ו בסוגריים
מרובעים. בדפוס הקודם היא מופיעה ללא סוגריים, וכן העתיקו
השער הכולל כנ"ל, ובמסגרת השלחן על הקיצור שו"ע דלהלן.

(10) סדר תפילות של פסח, ס"ע קמט.

(11) פירוש הקדיש אות יו"ד, ו'סוד קדיש' אות סמ"ך.

(12) שער תיקוני התשובה פ"ב ושער יו"ד פט"ו.

(13) כוונת ב"ש ופסד"ז וקדיש (שמביא מנהג זה. למרות שלמעשה

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 240 ש"ח (ב־4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 124 ש"ח (ב־2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 6084000.

כמוֹכֵן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת לך לך¹

ח' במרחשוון

בקריאת ההפטרה קרא הרבי "וקוּי ה' יחליפו כוח" (ישעיה מ, לא) הצירי תחת הוא"ו².

יום שני

י' במרחשוון

תענית 'שני' קמא. בימינו אלה, אין נוהגים בתעניות בה"ב³, גם (ואדרבה - בעיקר) בחוגי

החסידים. כמובן, הנוהגים להתענות - ימשיכו במנהגם הטוב, ואין להתיר להם אלא לצורך, כמו חולשת בריאות הגוף; אך חובת הכול היא להוסיף ב'ימי רצון' אלו בקו השמחה בגלוי, ב'פיקודי ה' ישרים, משמחי לב'⁴.

יום חמישי

י"ג במרחשוון

תענית 'חמישי'

* סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה - כל ליל ש"ק, ט"ו במרחשוון⁵. וכיוון שמקפידין להימנע מלקדשה בש"ק⁶, יש לזכור לקדשה לפני כן.

(בסימן מיוחד, או"ח סי' תצב), וסיבתו: "לפי שחוששין שמא מתוך משתה ושמחת המועד באו לידי עבירה". ולפני כמאה שנה התרעם הגר"ח"ע גרודזנסקי ז"ל בוילנא על רב גדול "שהנהיג כמה קולות בסדר דבה"ב ויו"כ קטן..." (ראה מבוא לקונטרס ומעין עמ' 25).
(4) 'התנוועדויות' תשמ"ח ח"ג עמ' 258 ואילך, וראה שם ביאור טעמו של דבר - אם כי הרבי נשיא דורנו בעצמו הקפיד להתענות בתעניות אלו.
(5) ובדיעבד ע"פ החתם סופר, עד סוף הלילה דמוצאי ש"ק זו.
(6) רמ"א סי' תכו ס"ב. הטעמים נלקטו בס' 'קידוש לבנה - אוצר הלכות ומנהגים' פ"ו הערה א. הקפדת רבותינו בזה, ברשימת הגר"י לנדא ז"ל שנדפסה בכפר חב"ד, גיליון 986 עמ' 35.

(1) כן הוא שם הפרשה בתורה אור, תורת חיים וכו', עד היום יום ולקוטי שיחות ועד בכלל.
(2) הרה"ח ר' יוסף יצחק שיח' אופן והרה"ח ר' טוביה שיח' זילברשטרום (האחרון כתב הביתה כששמע זאת לראשונה מפי הרבי, כיוון שלמד לקרוא אחרת). כדעת האבן עזרא שהביא המנחת שי בתהלים לז,ט וכן הוא במסורה שבמקראות גדולות שלו ושלנו, וכן נדפס בחומש 'תורה תמימה' שממנו קרא הרבי את ההפטרות. ולא כדעת הרד"ק והמנחת שי עצמו, וכנדפס בחומש היידיהיים, בתנ"ך קורן, בתנ"ך ברויאר (שממנו נעתק 'ספר ההפטרות - חב"ד', הוצאת קה"ת תשנ"ה) ובתיקון 'איש מצליח', שהצירי תחת היו"ד וקוראים "וקוּי". זאת למרות שלדעת הראב"ע והמסורה הנ"ל הרי בתהלים שם צריך לומר "וקוּי", ולמעשה בכל ספרי התהלים, גם בתהלים 'אוהל יוסף יצחק' שלנו, נדפס "וקוּי", אם כי לא ידוע איך קרא הרבי שם.
(3) למרות שהעניין נפסק בשו"ע הבי"ב ובשו"ע אדמו"ר הזקן

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיה ע"ה דייטש